

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

ART I CULTURA A CATALUNYA

Coordinació: SOLE MARTI, ESTHER

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	ART I CULTURA A CATALUNYA		
Codi	102653		
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA		
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter
	Grau en Turisme	4	OPTATIVA
Modalitat	Presencial		
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6		
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	4.2	1.8
	Nombre de grups	1	1
Coordinació	SOLE MARTI, ESTHER		
Departament/s	GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART		
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 hores presencials 90 hores no presencials		
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.		
Idioma/es d'impartició	Català		
Distribució de crèdits	3,72 crèdits teòrics 2,28 crèdits pràctics		
	1 crèdit equival a 25 hores de treball de l'estudiant. Total: 150 hores (6 crèdits).		

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
SOLE MARTI, ESTHER	esther.sole@udl.cat	6	Concerteu cita per correu electrònic

Objectius acadèmics de l'assignatura

OG: Objectiu general

OE: Objectiu específic

OG1: Realitzar un recorregut general per les produccions artístiques esdevingudes a Catalunya des de la prehistòria fins les segones avantguardes.

OE1.1.: Conèixer algunes de les manifestacions artístiques més significatives del territori català.

OE1.2.: Conèixer i dominar els recursos i les eines necessàries per identificar, contextualitzar i posar en valor des d'un punt de vista turístic qualsevol producció artística significativa de Catalunya.

OG2: Conèixer les tipologies formals i tècniques més comuns del conjunt de la història de l'art a Catalunya, així com els llenguatges a través dels quals es manifesten.

OE2.1.: Experimentar en primera persona la diversitat tipològica, formal i tècnica de les manifestacions artístiques i copsar-ne les seves particularitats.

OE2.2.: Comprendre i situar en l'espai i el temps els canvis que s'esdevenen en les diverses tipologies artístiques.

OG3: Aprehendre les produccions artístiques com a béns patrimonials d'interès en l'àmbit turístic.

OE3.1.: Fomentar el coneixement del patrimoni artístic més immediat.

OE3.2.: Desenvolupar estratègies d'aprofitament turístic del patrimoni artístic.

OE3.3.: Transmetre i comunicar amb rigor el valor del patrimoni artístic en un entorn turístic.

OG4: Consolidar el domini de les tecnologies de la informació i la comunicació.

OE4.1.: Familiaritzar-se amb les iniciatives vinculades al coneixement lliure, la seva filosofia i les seves possibilitats tant pel que fa a l'adquisició de coneixements d'història de l'art com en la seva difusió en l'àmbit turístic.

OE4.2.: Adquirir expertesa i perfeccionar la destresa en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per a l'elaboració d'estratègies i materials d'aprofitament turístic del patrimoni artístic.

Competències

Competències generals

- CG1: Capacitat d'anàlisi i de síntesi
- CG2: Capacitat d'organització i planificació
- CG3: Treball en equip i lideratge

Competències específiques

- CE4: Identificar, gestionar i dissenyar estratègies i plans d'ordenació per a territoris i destinacions turístiques d'acord amb els principis de sostenibilitat
- CE5: Comprendre els principis del turisme, la seva dimensió especial, social, cultural, psicològica, jurídica, política, laboral i econòmica
- CE6: Dissenyar productes turístics i definir objectius, estratègies i polítiques comercials. Identificar els recursos turístics i avaluar-ne el seu potencial
- CE9: Posar en relació els objectius de la gestió i la gestió turística amb l'objectiu d'aconseguir una experiència turísticament satisfactòria i culturalment legítima

Competències transversals

- CT1: Expressió oral i escrita correctes
- CT3: Domini de les TIC
- CT4: Respecte i desenvolupament dels Drets Humans, els principis democràtics i els principis d'igualtat entre dones i homes, així com als valors propis d'una cultura de pau i d'altres valors democràtics

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Introducció a l'assignatura. Aspectes pràctics i logístics

2. Manifestacions artístiques d'època pre i protohistòrica a Catalunya

Contextualització geogràfica i cronològica

Manifestacions artístiques en entorns d'hàbitat prehistòric. Pintura rupestre

Pràctiques sepulcrales prehistòriques. Megalitisme a Catalunya: tipologia de megàlits

3. Manifestacions artístiques d'època preromana i romana a Catalunya

La ciutat ibèrica: urbanisme i manifestacions artístiques vinculades a l'arquitectura en època ibèrica.

La ciutat grega i la ciutat romana: urbanisme i arquitectura.

Lluny de la ciutat romana: les vil·les rurals.

La mort en època ibèrica, clàssica i tardoantiga: pràctiques sepulcrales i cultura material associada als enterraments

4. Art a Catalunya en temps de la tardoantiguitat

Efectes de l'oficialització del cristianisme a nivell artístic

Arquitectura religiosa tardoantiga a Catalunya. Basíliques, baptisteris i grups episcopals

5. Art a la Catalunya medieval

Del romà al romànic

L'espai religiós preromànic i romànic: l'església, la catedral i els espais monàstics. Arquitectura i arts plàstiques

L'espai religiós en temps del gòtic. Arquitectura, pintura i escultura

L'espai civil en temps del gòtic: palaus, hospitals, llotges i drassanes

6. L'art a la Catalunya d'època moderna

L'espai religiós en temps del Renaixement: arquitectura, escultura i pintura sobre taula

L'espai religiós barroc: arquitectura religiosa, escultura vinculada a l'arquitectura religiosa, pintura religiosa del barroc

L'espai civil barroc: palaus, universitats i poliorcètica. Pintura barroca vinculada a espais civils

7. Art a Catalunya al tombant del segle XIX: classicismes, historicismes, realismes

L'escola de la Llotja i la plàstica del canvi de segle: classicisme i romanticismes

Arquitectura i urbanisme del segle XIX

Els realismes a Catalunya

8. El modernisme

El modernisme a Catalunya

Arquitectura del modernisme, escultura arquitectònica, arts aplicades a l'arquitectura

Pintura, dibuix i arts gràfiques del modernisme, el simbolisme i el postmodernisme

Escultura del temps del modernisme

9. El noucentisme

Contextualització i plantejaments teòrics del noucentisme. Agrupació Courbet, Les Arts i els Artistes

Arquitectura del noucentisme

Dibuix, pintura i escultura del noucentisme

L'exposició internacional de 1929: modernisme, noucentisme i moviment modern a la muntanya de Montjuïc

10. Les avantguardes

Els Evolucionistes, ADLAN i l'avantguarda dels anys 30: cercant la renovació de la plàstica a Catalunya. Plantejaments artístics a Catalunya en temps d'entreguerres

GATCPAC: arquitectura del moviment modern a Catalunya

L'avantguarda de postguerra: Dau al Set. Plantejaments artístics a Catalunya després de la Segona Guerra Mundial

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura es fonamenta en una combinació d'activitats de diversa tipologia, que seran presencials a l'aula, no presencials i eventualment a distància. La llengua vehicular de l'assignatura serà el català, per bé que es deixa a criteri de l'alumnat la selecció de la llengua vehicular de les pràctiques, els treballs i l'avaluació, que podran realitzar-se en qualsevol de les llengües oficials de la Universitat de Lleida.

A les sessions presencials es realitzarà un recorregut per la història de l'art a Catalunya a través d'una tria de les obres o els autors més destacats de cada període o moviment, des de la prehistòria fins a les segones avantguardes. A partir d'exemples concrets d'elevat valor referencial es coneixeran els protagonistes i els trets definitoris de l'estètica de cada període artístic i, quan s'escaigui, aquests exemples serviran per aprofundir en particularitats d'altres disciplines i llenguatges que també resultin d'interès per comprendre i valorar de manera general les manifestacions artístiques esdevingudes a Catalunya al llarg de la història. Paral·lelament, es preveu la realització de visites (a acordar durant les primeres setmanes lectives), a indrets i equipaments d'interès històric i artístic, sobre les quals caldrà realitzar activitats de consolidació dels temes tractats. També es preveu la realització d'activitats pràctiques, centrades en l'adquisició i millora de competències pròpies de l'assignatura, especialment en la transferència de coneixement.

Finalment, es contempla la realització d'un treball consistent en la creació de materials relacionats amb els continguts de l'assignatura. El seguiment i la coordinació del treball es realitzaran a través del Campus Virtual.

El calendari de celebració de visites i altres activitats, així com de dates d'entrega estarà disponible al Campus Virtual. Les dates de celebració d'exàmens són les que consten al calendari d'exàmens publicat a la pàgina web de la titulació.

Activitat	Codificació / descripció / tipologia TPD	Grup	Objectius a avaluar	Hores presencials	Hores no presencials
Classe magistral	Sessions presencials	1	OG1, OE1.1., OE1.2. OG2, OE2.2. OG3	42	0
Visites	Visites i exercicis de consolidació i comentari	1	OE2.1., OE2.2. OE3.1., OE3.2., OE3.3.	8	5
Activitats pràctiques	Exercicis de consolidació i transferència de continguts	1	OE1.2. OE2.2. OE3.1., OE3.2., OE3.3.	2	20
Treball	Treball monogràfic	1	OE1.2.. OG3, OE3.1., OE3.2., OE3.3. OG4, OE4.1., OE4.2.	2	20
Treball autònom	Preparació i estudi individual dels continguts de la matèria	1	OG1, OE1.2, OG2, OE2.2, OG3	0	45
Tutories	Tutories discrecionals, presencials o en línia	1	–	2	0
Avaluació	Proves escrites	1	OG1, OE1.1. OG2	4	0
TOTAL	–	–	–	60	90

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Sessions presencials:

Dilluns de 9:00 a 10:50

Dimarts de 9:00 a 10:50

Sessions pràctiques i visites:

A acordar durant les primeres setmanes lectives. Les dates acordades s'incorporaran al calendari del Campus Virtual

Els exercicis i activitats relacionats amb visites s'hauran d'entregar com a màxim deu dies naturals després de la celebració d'aquestes. No obstant això, la data s'indicarà oportunament al calendari del Campus Virtual

Exàmens:

Vegeu el calendari publicat a la pàgina web del grau

Treball:

Tota la informació, coordinació i seguiment es farà a través del Campus Virtual.

Els terminis i les entregues també seran publicats al calendari del Campus Virtual

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura és continuada i tindrà cinc facetes, clarament vinculades a la metodologia docent:

Sessions presencials: es valorarà la preparació i la participació activa. L'assistència no és un requisit obligatori.

Visites: es valorarà la preparació i la participació activa a les visites, així com l'eventual entrega d'un exercici vinculat a aquestes. L'assistència no és un requisit obligatori.

Sessions i activitats pràctiques: es valorarà la claredat expositiva i la qualitat dels continguts aportats, així com el desplegament de competències específiques de l'assignatura.

Treball: es valorarà la qualitat de les aportacions realitzades tant pel que fa als continguts com al domini de la llengua escrita i les eines TIC. A més, es tindran en consideració les interaccions i l'estil de participació mostrat durant el període d'elaboració del treball. Els criteris d'avaluació estaran disponibles al Campus Virtual.

Avaluacions: es preveu la realització de dues proves escrites, que alliberen matèria i no són recuperables. Les proves consistiran essencialment en la contextualització i comentari d'obres presentades durant les sessions presencials, així com en qüestionaris sobre assumptes generals o de context treballats a les sessions presencials. Les proves poden incloure el desenvolupament de temes d'especial interès tractats també durant les sessions presencials.

En cas de frau acadèmic o còpia espontània, s'aplicarà el que estableix la Normativa de l'avaluació i la qualificació de la docència en els graus i màsters de la UdL. L'article 9 de la Normativa d'Avaluació estableix que l'estudiant no pot utilitzar durant la realització de les activitats d'avaluació mitjans no permesos o mecanismes fraudulents. L'estudiant que utilitzi qualsevol mitjà fraudulent relacionat amb la prova i/o porti aparells electrònics no permesos, quedarà subjecte a les conseqüències previstes en aquesta normativa o en qualsevol normativa de règim intern de la UdL. L'article 43 de la Normativa de convivència de la UdL descriu les sancions aplicables, que inclouen, entre d'altres i depenent de la gravetat de la falta, la pèrdua del dret a ser avaluat de l'assignatura, la pèrdua de la matrícula d'un semestre o un curs o l'expulsió fins a tres anys.

L'avaluació és continuada. En cas que un/a estudiant acrediti documentalment la seva impossibilitat d'assistir a les activitats programades dins l'avaluació continuada (per segona o ulterior matrícula de l'assignatura, conciliació de la vida laboral i familiar i estades de mobilitat) podrà optar per una prova única de validació de competències i coneixements que es realitzarà el dia i en l'horari establert al calendari d'avaluació del grau per a la prova final de l'avaluació ordinària. La sol·licitud ([pdf](#)) d'aquesta modalitat avaluativa s'haurà de fer arribar (junt amb l'acreditació documental) a la professora responsable de l'assignatura en el temps i forma establerts per la normativa d'avaluació (un mes des de l'inici del semestre) i, un cop feta, no es podrà modificar. Aquesta prova està sotmesa a la normativa d'avaluació als efectes de recuperació (proves iguals o superiors al 30%) i revisió. Aquesta prova única, així com la de recuperació, tindran lloc el dia estipulat als calendaris d'exàmens publicats a la pàgina web del grau.

Per superar l'assignatura caldrà obtenir un mínim de 5 punts a la nota final.

Avaluació ordinària

Mecanisme d'avaluació	Objectius a avaluar	Percentatge d'avaluació
Sessions presencials	OG1, OE1.1., OE1.2. OG2, OE2.2. OG3	10
Visites	OE2.1., OE2.2. OE3.1., OE3.2., OE3.3	20

Sessions i activitats pràctiques	OE1.2. OE2.1., OE2.2. OE3.1., OE3.2., OE3.3.	20
Treball	OE1.2.. OG3, OE3.1., OE3.2., OE3.3. OG4, OE4.1., OE4.2.	20
Prova escrita setmana 9	OG1, OE1.1. OG2	15
Prova escrita setmana 16-17	OG1, OE1.1. OG2	15
TOTAL	-	100

Avaluació alternativa

Mecanisme d'avaluació	Objectius a avaluar	Percentatge d'avaluació
Prova escrita	OG1, OE1.1. OG2	100
TOTAL	-	100

Bibliografia i recursos d'informació

General

—, *Art de Catalunya* (Barcelona: L'Isard, 1998)

—, *Summa Artis: Historia general del arte* (Madrid: Espasa Calpe, 2001)

Alsius, Salvador, *Hem perdut l'oremus. Petita enciclopèdia de la cultura catòlica* (Barcelona: La Campana, 1999)

Bonet, Juan Manuel, *Diccionario de las vanguardias en España (1907-1936)* (Madrid: Alianza, 1995)

Fontbona, Francesc, *Breu història de l'art als Països Catalans* (Lleida: Pagès, 2022)

Fullana, Miquel, *Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció* (Palma: Moll, 1995)

Gombrich, Ernst H., *Historia del Arte* (Madrid: Alianza, 1992)

Lajo, Rosina, *Lèxic d'art* (Madrid: Akal, 1993)

Miralles, Francesc (coord.), *Història de l'art català* (Barcelona: edicions 62, 1983)

Específica

Monogràfic sobre megalitisme del número 3 de la revista [Cota zero](#) (1987)

—, *Dau al Set, la segona avantguarda catalana* (Barcelona: Fundació Lluís Carulla, 2011)

—, *Lluís Domènech i Montaner (1849-1923): obra arquitectònica raonada* (Canet de Mar: Centre d'Estudis Lluís Domènech i Montaner, Edicions els 2 Pins, 2015)

- Aisa, Ferran, *Les Avantguardes: surrealisme i revolució (1914-1939)* (Barcelona: Base, 2008)
- Alonso, Natàlia (et al), *Arbeca: la fortalesa dels Vilars* (Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya, 2010)
- Arce, Javier (ed.), *Cencelles: el monumento tardorromano. Iconografía y arquitectura* (Roma: L'Erma di Bretschneider, 2002)
- Carbonell, Marià, *El Palau de la Generalitat de Catalunya: art i arquitectura* (Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2015)
- Cirici, Alexandre, *L'Art gòtic català* (Barcelona: edicions 62, 1974)
- Cirici, Alexandre, *L'Arquitectura catalana* (Barcelona: Teide, 1975)
- Ferran, Domènec, *Ecclesiae Egarenses: Les esglésies de Sant Pere de Terrassa* (Barcelona: Lunweg, 2009)
- Fontbona, Francesc (dir.), *El modernisme* (Barcelona: L'Isard, 2002)
- Gudiol, Josep, *Pintura gòtica catalana* (Barcelona: Polígrafa, 1987)
- Jardí, Enric (dir.), *L'Art català contemporani* (Barcelona: Proa, 1972)
- Martín Vielba, Òscar, Rovira Soriano, Jordi, *Arquitectura i urbanisme de la part alta de Tarraco en època republicana i imperial: gènesi, disseny i construcció* (Tarragona: Reial Societat Arqueològica Tarraconense, 2009)
- Miralpeix, Francesc, *Antoni Viladomat i Manalt (1678-1755): vida i obra* (Girona: Museu d'Art de Girona, 2014)
- Pérez González, José María (dir.), *Enciclopèdia del Romànic a Catalunya* (Aguilar de Campoo: Fundación Santa María la Real, Centro de Estudios del Románico, 2014)
- Rodríguez-Aguilera, Cesáreo, *L'art català contemporani* (Barcelona: edicions del Cotal, 1982)

Llocs web d'interès

[Wikimedia Commons](#): repositori de fotografies i material multimedia

[Calaix](#): repositori institucional del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (fotografies i planimetries)

[Arca](#): Arxiu de Revistes Catalanes Antiques de la Biblioteca de Catalunya

[Dipòsit Digital de Documents](#) de la Universitat Autònoma de Barcelona

[Memòria Digital de Catalunya](#)

[RACO](#): Revistes Catalanes en Accés Obert